

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

بررسی امنیت کاربران در استفاده از فضای مجازی و شبکه های اجتماعی مجازی

علیرضا انوشه ، امیر بی جامی

کارشناسی مهندسی کامپیوتر ، گروه برق و کامپیوتر ، دانشگاه هرمزگان ، هرمزگان ، ایران – ali.an137899@gmail.com

امیر بی جامی ، کارشناسی مهندسی پزشکی ، گروه مهندسی پزشکی ، دانشگاه علم و هنر ، یزد ، ایران - bijami.bme@gmail.com

چکیده

امروزه شبکه های اجتماعی جزئی جدا ناپذیر از زندگی ما شده اند و عملاً بدون این شبکه ها بسیاری از کارها پیش نمی رود و سرانجام پیدا نمی کند . در این شبکه های اجتماعی روزانه میلیون ها اطلاعات از قبیل عکس ، فیلم ، نوشته ، سند و..... رد و بدل می شود و همینطور با پیشرفت این شبکه ها امکان برقراری تماس صوتی و تصویری نیز فراهم شده که بسیاری از کاربران از این امکانات ذکر شده بسیار استفاده می کنند. کاربران زمانی که این شبکه ها را نصب می کنند برای استفاده باید اجازه هایی به برنامه بدهند که از نظر کارشناسان این اجازه دادن ها و مجوز دادن ها امنیت کاربران را به خطر می اندازد و امکان این فراهم می شود که از اطلاعات و مدارک موجود در گوشی کاربران جاسوسی و دزدی صورت گیرد و همه این موارد باعث به چالش کشیده شدن امنیت عمومی کاربران شود . این تهدیداتی که ممکن است برای کاربران مشکل ساز شود گاه از طریق سایر کاربران و گاه از طریق سازمان ها و نهاد های وابسته به دولت به کاربران تحمیل شود. گستردگی کاربری شبکه های اجتماعی که مبتنی بر فضای مجازی هستند نباید ما را از تهدیدات بالقوه ی این فضا غافل کند. ما در مقاله حاضر به تهدیدات ممکن فضای مجازی و همینطور امنیت کاربران در این فضا می پردازیم.

کلمات کلیدی

فضای مجازی ، امنیت ، کاربران ، خطرات

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

مقدمه

گسترش پیشرفت فناوری های نوین در عرصه رایانه و الکترونیک در دهه های اخیر باعث پدیدار شدن و به وجود آمدن انواع گوناگونی از برنامه های الکترونیکی و رایانه ای و... در جهان شده است. از موفق ترین این برنامه ها ، شبکه های اجتماعی را می توان نام برد که از پر مخاطب ترین این شبکه ها می توان (توییتر ، یوتیوب ، اینستاگرام و...) ذکر کرد. این شبکه ها در مدت زمان کوتاهی بسیار رشد کردند و کاربران زیادی عضو آن ها شدند [1]. این شبکه های اجتماعی با ایجاد حس اعتماد و اطمینان در کاربران باعث ایجاد کانال های عاطفی می شوند که این کانال ها تاثیرات زیادی در روابط کاربران با یکدیگر ایجاد می کند. این حس اعتماد موجب افزایش تقاضای افراد به استفاده از شبکه های اجتماعی می شود [2]. پس اینگونه می توانیم بگوییم که شبکه های اجتماعی مجازی ، قواعد و قوانین حاکم بر ارتباط و تعامل میان انسان ها و همینطور تفکر و نگرش افراد نسبت به دیگران و جهان را تغییر داده است [3]. افرادی که در شبکه های اجتماعی فعالیت دارند ، می توانند تمامی علایق ، خواسته ها و... را به اشتراک بگذارند، البته این اشتراک گذاری می تواند با هر هویتی صورت گیرد و برپایه همان هویت خودساخته و گاها دروغین ، ارتباط خود را در این فضا با دیگران گسترش دهند. به عبارتی دیگر شبکه های اجتماعی محلی برای گریز از واقعیت و همینطور ابزاری برای ارضای نیازهای روانی شده است. از ابتدای زندگی بشر ، امنیت یکی از موضوعات مهم و دغدغه های اصلی بشریت و انسان ها بوده است. امروزه با پیشرفت در زمینه اینترنت و فناوری های حول آن در دنیا لزوم امنیت برای فعالیت در این فضاهای مجازی بیش از پیش احساس می شود. ترس از تخریب شخصیت و مبانی اخلاقی و همینطور نداشتن امنیت روانی و فرهنگی به علت هجوم اطلاعات مخرب و آلوده از طرف اینترنت و شبکه های اجتماعی منطقی است زیرا هر جامعه ای و افراد آن جامعه چهارچوب های اطلاعاتی خاص خود را دارند پس از این رو هر نوع اطلاعاتی که حد و مرزهای این جامعه را بشکند و تخریب کند ، می تواند سلامت و امنیت جامعه و افراد آن جامعه را به خطر بیاندازد. امروزه برقراری نظم و امنیت در سطح جامعه برای رشد و شکوفایی جامعه و بالارفتن شخصیت افراد و... از ضروریات است. شناخت آسیب هایی که در آن رشد و تعالی عموم افراد را با مشکل روبرو می کند و همینطور باعث خدشه دار شدن امنیت جامعه می شود را باید بررسی و از وقوع آن پیشگیری کرد . حال با توجه به جنبه های مثبت فضای مجازی و اینترنت که باعث می شود عموم مردم از اطلاعات بروز استفاده کنند و همینطور به هر اطلاعاتی که مورد نیازشان است دست پیدا کنند ، باید جنبه های منفی این قضیه را هم دید. بنابراین سوال اصلی اینجاست که شبکه های اجتماعی چگونه تاثیراتی بر رفتار ، شخصیت و... کاربران خود می گذارند. در ارتباط با موضوع شبکه های اجتماعی ، پیام رسان های مجازی و همینطور امنیت کاربران تحقیقات و مطالعات زیادی صورت گرفته است که در ادامه به برخی از آن ها اشاره می کنیم .

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

تحقیقات انجام گرفته در حوزه فضای مجازی و امنیت کاربران

آقایان شریفی و شهرستانی [4] با بررسی (رابطه بین تاثیر استفاده از شبکه های اجتماعی با رفتار و اخلاق اجتماعی کاربران) به نتایج جالبی رسیدند که بین میزان استفاده از تلگرام و آسیب های اجتماعی ، آسیب های خانوادگی ، روابط جنسی نامناسب و همینطور عدم رعایت ادب و نزاکت رابطه معناداری وجود دارد و همه این موارد ارتباط مستقیمی با به خطر افتادن امنیت کاربران دارد. در پژوهشی دیگری لیزا و رایان [5] در مورد نقش رسانه های اجتماعی در تکامل هنجارهای اجتماعی به خصوص ، سلامت جنسی و اجتماعی نوجوانان به این نتیجه رسیدند که اکثر نوجوانان در ایالات متحده آمریکا ، استفاده از رسانه های اجتماعی و شبکه های مجازی به بخشی جدایی ناپذیر از زندگی آن ها تبدیل شده است که این استفاده باعث تاثیرات منفی زیادی بر سلامت جنسی و اجتماعی بسیاری از کاربران داشته است . فوگل و نهمد [6] در مطالعه و بررسی با عنوان (شبکه های اجتماعی اینترنتی : خطر پذیری ، اعتماد و نگرانی های حریم خصوصی) به بررسی نگرش کاربران در رابطه با حریم خصوصی و امنیت کاربران در شبکه های مجازی پرداخته اند که نتایج آن به این صورت است که افرادی که در فضای مجازی فعالیت دارند و همینطور دارای پروفایل شخصی هستند در مقایسه با کسانی که فعالیت با هویت نامشخص دارند نگرانی های بیشتری در مورد امنیت خود و همینطور از دست دادن اطلاعات شخصی دارند. امروزه با نگاهی واقع بینانه به رویدادهای اخیر فضای سایبری و همینطور ظهور رسانه های اجتماعی مجازی بر روی تلفن های هوشمند به نظر می رسد که استفاده از این ابزار های ارتباطی از شتاب زیادی برخوردار است از این رو استفاده از این ابزار ها باعث ایجاد تغییرات زیادی در زمینه هایی شامل فرهنگی ، شخصیتی و... می شود که همه این موارد و پیامد های منفی آن قابل چشم پوشی نیست . امروزه تلفن همراه و شبکه های اجتماعی به یک ابزار ارتباطی مناسب که دارای امکانات و کارکردهای مفید می باشد ، شناخته شده است . اغلب کاربران این سیستم جوانان می باشند . از سوی دیگر خانواده ها و افراد مذهبی از ظهور این شبکه ها ابراز نگرانی و احساس خطر کرده اند و وجود آن را به واسطه تهدید های متعددی همچون تبلیغات ضد دینی ، القای شبهات ، کمرنگ کردن ارزش های انسانی و اسلامی ، به خطر افتادن سلامت اجتماعی جامعه ، حاکم کردن ادبیات غیر متعارف [7] ، انزوای اجتماعی ، بحران هویت ، نقض حریم خصوصی افراد [8] ، سواستفاده جنسی ، شکل گیری و ترویج شایعات ، گسترش ارتباطات نامتعارف میان جوانان [8] ، تعارض ارزش ها [9] ، ایجاد مزاحمت های مجازی [10] و همینطور موارد دیگر را زبان بار می دانند و به محدود کردن آن اصرار دارند. گروس و گروسی [11] به بررسی جرم شناختی تاثیر شبکه های اجتماعی بر امنیت اخلاقی پرداخته اند که نتایج آن بدین صورت می باشد شبکه های اجتماعی تاثیرات بسیار زیادی بر امنیت اخلاقی کاربران دارند. از بین شاخص های موجود در این حوزه که بر امنیت اخلاقی تاثیر گذار هستند می توان (شاخص اختلافات قومی ، شبهات و تهاجم فرهنگی و خودباختگی فرهنگی) را نام برد که به صورت بالقوه مخرب هستند.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات

پنج راهکار مهم برای حفظ امنیت خانواده و افراد در فضای مجازی:

شکل 1: راهکار های مهم برای حفظ امنیت خانواده و افراد در فضای مجازی

تفاوت ارتکاب جرم به روش سنتی و مجازی

تفاوت ارتکاب جرم در روش سنتی و مجازی به طور کلی متفاوت است. مجرم در جرائم سنتی در بیشتر موارد دارای وضعیتی ایستا بوده و مجرم برای ارتکاب جرم باید در زمان و مکان خاصی حضور پیدا کنند [12] ولی این در حالی است که ارتکاب جرم در فضای مجازی اینگونه نیست چون مجرم چنین محدودیتی ندارد و می تواند در هر لحظه و هر مکان مرتکب جرم شود. ارتکاب جرم در فضای مجازی و شبکه های مجازی در فضایی فراملی صورت می گیرد؛ فراملی بودن در اینجا به این معنی است که در مواجهه با جرائم سایبری و ناامنی های اخلاقی در شبکه های اجتماعی و فضای مجازی بر خلاف جرائم سنتی دیگر با باورها و هنجار های مشترکی روبرو نیستیم چون ممکن است عمل انجام شده در این فضا بر اساس فرهنگ و هنجار های مردم یک کشور ضد هنجار تلقی شود ولی در کشور دیگر از نظر مردم آن کشور مورد قبول قرار گیرد و جرم تلقی نشود.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

عوامل موثر به خطر افتادن امنیت کاربران

1_ استفاده هدفمند

برخی از کاربران فضای مجازی با هدف تبلیغ ناهنجاری های اخلاقی و اجتماعی و همینطور دریافت و ارسال اطلاعات در همین حوزه و فراخوان هایی درباره برگزاری مهمانی های شبانه و پارتی ها باعث به خطر افتادن امنیت و آسیب به کاربران می شوند.

2_ نقض حریم خصوصی

حریم خصوصی افراد شامل اطلاعاتی نظیر عکس و فیلم و همینطور موارد دیگر می باشد که از طریق فضای مجازی به اشتراک گذاشته می شود و اینگونه ممکن است از طریق سایر کاربران مورد سو استفاده قرار بگیرند و اینگونه این افراد به اشخاص از طریق اخاذی و موارد دیگر آسیب وارد می کنند .

شکل 2: مهم ترین روش های افزایش امنیت در فضای مجازی

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

حال برای اینکه امنیت کاربران حفظ شود و شرایطی مناسب حاکم شود نیاز به رویکرد هایی داریم که به آن ها می پردازیم

رویکرد های نظری نسبت به امنیت عمومی

1_ تنظیم مناسبات ملت و دولت

جامعه شناسان بر این عقیده اند که دولت ها نیازمند به نظارت و کنترل به نفع شهروندان هستند. مهار قدرت و نظارت عمومی بر مردم منجر بر ارتقای جایگاه عمومی مردم و همینطور افزایش سطح رضایتمندی و در نهایت باعث تقویت امنیت عموم جامعه می شود. به منظور رسیدن به این هدف ، احزاب ، انجمن ها ، رسانه های عمومی و... شکل گرفته اند و وظایف آن ها شامل اطلاع رسانی ، آگاهی بخشی و... می باشد[13].

2_ تنظیم مناسبات ملت با نهاد های اجتماعی

یکی از نقش های مهم دولت در جامعه این است که مانع تبدیل نهاد های اجتماعی به عوامل مزاحم برای فعالیت های شهروندان شود. تنظیم مناسبات بین ملت و نهاد های سیاسی ، اجتماعی ، از سرمایه های اجتماعی باعث تقویت امنیت عمومی می شود[13].

3_ تنظیم مناسبات بین شهروندان

توجه به روابط انسانی از ویژگی های مشترک همه جوامع انسانی از ابتدا تا به امروز و آینده بوده است. این مسئله خود بیانگر یکی از ابعاد مهم امنیت عمومی است که بر تنظیم مناسبات اجتماعی نظارت دارد . این شکل از امنیت عمومی با ساماندهی مناسبات اجتماعی درون جامعه استوار است [14].

نتیجه گیری

انسان ها در دنیایی زندگی می کنند که در آن فناوری روز به روز پیشرفت می کند و قابلیت ها و امکانات جدیدی در اختیار ما قرار می دهد که این امکانات باعث تغییر سبک زندگی مردم می شود. یکی از اصلی ترین و مهم ترین تحولاتی که زندگی بشر را مورد تاثیر قرار داده ، رسانه های اجتماعی مجازی بوده است . رسانه ها و شبکه هایی که هر روز به تعداد آن ها اضافه می شود و کاربرانی که از آن ها استفاده و اعتماد می کنند. این اعتماد آثار مثبت و منفی زیادی با خود به همراه می آورد که می توان هم به دید فرصت و هم تهدید نگاه کرد. کاربران این شبکه ها و فضای مجازی باید بسیار مراقب اطلاعاتی که به اشتراک می گذارند باشند که از طریق افراد سودجو مورد سو استفاده قرار نگیرند و همینطور مراقب افراد شیاد نیز باشند که با پخش اخبار کذب و دروغ باعث گمراهی آنان نشوند. برای کنترل فضای مجازی باید گروهی تعیین شود که مانع به وجود آمدن این مشکلات بشود که اینگونه کاربران بتوانند با اطمینان خاطر از این فضا استفاده کنند.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

REFERENCE

- [1] Dong, T.; Cheng, N. & Wu, Y. J. A study of the social networking website service in digital content industries: The Facebook case in Taiwan, *Computers in Human Behavior*, 30, pp 708-714. (2014).
- [2] McKnight, D. H. & Chervany, N. L. Reflections on an initial trust-building model. *Handbook of trust research*, pp 29-51. (2006).
- [3] السون، دیوید. (رسانه ها و نمادها، صورتهای بیان، ارتباط و آموزش). ترجمه محبوبه مهاجر). تهران؛ انتشارات سروش. (1377)
- [4] شریفی، سید مهدی و شهرستانی، عقیده. (بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی موبایلی (تلگرام) با رفتار و اخلاق اجتماعی کاربران با رویکرد دینی. فرهنگ در دانشگاه اسلامی. (صص 277-29)، (1396)
- [5] Lisa, M. Cookingham, M.D. & Ginny L., RyanMD, M.A. (2015). The Impact of Social Media on the Sexual and Social Wellness of Adolescents, *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, Volume 28, Issue 1, February 2015, Pages 2-5.
- [6] Fogel, J., Nehmad, E. (2009). Internet social network communities: Risk taking, trust, and privacy concerns, *Computers in Human Behavior*, 153-160.
- [7] سلیمانی پور، روحالله. (شبکه های اجتماعی؛ فرصتها و تهدیدها. رهآورد. 19-14 صص، 31 شماره. (1389)
- [8] رحیمی، محمد و پرنده، رادبه. (آسیبشناسی فضای مجازی و خانواده؛ تهدیدها و چالشها. (1396)
- [9] زنجانی زاده، هما. (بررسی تأثیر اینترنت بر ارزشهای خانواده در بین دانش آموزان. مجله انجمن جامعهشناسی ایران. (6) 2، (صص 121-146). (1384).
- [10] سبحانی نژاد، مهدی؛ پورطهماسبی، سیاوش و تاجور، آذر. (چالشها و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی تلفن همراه و راهکارهای اصلاح آن). ماهنامه فرهنگی مهندسی. (31 و 32)، (1388).
- [11] گروسی، اکرم و گروسی، حسین. (بررسی جرمشناسی تأثیر شبکههای اجتماعی بر امنیت اخلاقی. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی. (8) 32، (صص 43-54). (1394).
- [12] Wellman, B. (2001). Physical place and cyberspace: The rise of networked individualism. *International Journal of Urban and Regional Research*, 25(2): 227- 25.

یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوریهای نوین در حوزه توسعه پایدار ایران

11th National Congress of
the New Technologies in Sustainable Development of Iran

senaconf.ir

[13] افتخاری، اصغر؛ نهازی، غالمحسین «امنیت عمومی در اندیشه و بیانات مقام معظم رهبری»، فصلنامه دانش انتظامی، سال دوازدهم شماره دوم (1390)

[14] حبیبی، صفر؛ معصومیگی، مهدی « راهبردهای ناجا در ارتقای امنیت عمومی با تأکید بر ظرفیتهای مردمی ». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال نهم، شماره چهارم (پیاپی سی و شش). (1395)